

COLLECTED SONGS

<p style="text-align: center;">ΕΜΕΙΣ ΠΟΥ ΜΕΙΝΑΜΕ</p> <p>Ἐμεῖς ποὺ μείναμε στὸ χῶμα τὸ σκληρὸ γιατὸς νέκρους θ' ἀνάψουμε λιβάνι κι ὅταν χαθεῖ μακριὰ τὸ καραβάνι τοῦ Χάρου τοῦ μεγάλου πεχλιβάνη στὴ μνήμη τους θὰ στήσουμε χορό.</p> <p>Ἐμεῖς ποὺ μείναμε θὰ τρῶμε τὸ πρωὶ μιὰ φέτα ἀπὸ τοῦ ἥλιου τὸ καρβέλι μέλι χρυσὸ σ' ἀτρύγητο κουβέλι καὶ δίχως πιά τοῦ φόβου τὸ τριβέλι μπροστὰ θὰ προχωράμε στὴ ζωή.</p> <p>Ἐμεῖς ποὺ μείναμε θὰ βγοῦμε μιὰ βραδιά στὴν ἔρεμιὰ νὰ σπεύρουμε χορτάρι καὶ πρὶν γιὰ πάντα ἢ νύχτα νὰ μᾶς πάρει θὰ κάνουμε τὴ γῆ προσκυνητάρι καὶ κούνια γιὰ τ' ἀγέννητα παιδιά.</p>	<p style="text-align: center;">WE WHO HAVE SURVIVED</p> <p>We who have survived on this hard land will burn incense for the dead and when the long caravan of Charon the great wrestler¹ is lost we'll dance in their memory.</p> <p>We who have survived will breakfast on a slice from the loaf of the sun golden honey from unharvested honeycombs and with no more gnawing fear we'll move on in our life</p> <p>We who have survived will go out one evening to sow grass in the bare lands and before night takes us for good we will make this land a shrine and a cradle for children yet unborn</p>
<p style="text-align: center;">ΔΟΣΤΕ ΜΟΥ ΜΙΑ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ</p> <p>Δὲν ἔχω σπίτι κι ὄνομα καὶ κώδικες καὶ νομοὺς αἰῶνες τώρα περπατῶ σὲ στοιχειωμένους δρόμους</p> <p>Τὴν πίκρα ἔχω μάνα μου γυναίκα τὴν ἀνάγκη στὰ χῶματα ποὺ χόρευαν Ἄγαρηνοὶ καὶ Φράγκοι</p> <p>Εἶν' ἀπ' τὸ δέντρο τοῦ Θεοῦ ἡ ρίζα ποὺ κρατεῖ με. Δόστε μου μιὰ ταυτότητα νὰ θυμηθῶ ποιὸς εἶμαι.</p>	<p style="text-align: center;">GIVE ME AN IDENTITY CARD</p> <p>I have no home, no name, no codes, no laws for centuries now I walk on haunted roads.</p> <p>Bitterness for mother necessity for wife in this land where Turks and Franks danced</p> <p>The root that holds me is from God's tree. Give me an identity card so I know who I am.</p>

ΑΥΤΗ ΗΤΑΝ Η ΖΩΗ ΜΑΣ

Λίγα δένδρα λίγα σπίτια κι ένας άδειος ουρανός
είταν όλος μας ο κόσμος είταν όλο μας το βίος.
Το κανάτι στο πρεβάζι το πηγάδι στην αυλή
το κουράγιο της μητέρας του παπα η συμβουλή.

Αυτή ήταν η ζωή μας κι όχι άλλη
μικρή και ταπεινή μα και μεγάλη
κι αν κάποτε μας πίκρανε – χαλάλι!

Με το κρύο με το χιόνι με το δάκρυ στην καρδιά
Το ψωμάκι μετρημένο το προσφάϊ λιγυστό
και στη γη την πρώτη μάνα το μεγάλο ευχαριστώ

Αυτή ήταν η ζωή μας κι όχι άλλη
μικρή και ταπεινή μα και μεγάλη
κι αν κάποτε μας πίκρανε - χαλάλι!

THIS WAS OUR LIFE

A little tree little house an empty sky
was our whole world was our whole life.
The pitcher on the windowsill
the well in the yard,
mother's courage father's counsel

This was our life and no other
small and humble but great
if we used to be bitter – hey!

With cold with snow with a tear in the heart
bread divided small and damn little else
and for earth the first mother, great thanks

This was our life and no other
small and humble but great
if we used to be bitter – hey!

ΒΑΛΕ ΤΟΝ ΗΛΙΟ ΣΥΝΟΡΟ

Έκει πού πᾶς
ἀγὸρι πικραμένο
βάλε τὸν ἥλιο σύνορο
κι ὅταν χαθεῖ
τὰ μάτια σου ἄνοιχτα
καὶ τὰ μεσάνυχτα
χτύπα τὴν πόρτα τὴν κλειστή,

Έκει πού πᾶς
ἀγὸρι πικραμένο
κάμε τὸ Χάρο φίλο σου
καὶ στ' ἄλογο καβάλα
σκίσε βουνὰ
κι ἔλα ξανὰ
σὰ φεγγαριοῦ ψιχάλα.

MAKE THE SUN YOUR LIMIT

Where you're going
embittered boy
make the sun your limit
and when it sinks
open your eyes
and at midnight
knock on the closed door.

Where you're going
embittered boy
make Charon your friend
riding your horse
split mountains
and come back
like a shower of moonlight.

Η ΤΡΕΛΗ ΤΟΥ ΦΕΓΓΑΡΙΟΥ

Ψηλά στοῦ Διγενῆ τ' ἀλώνια
τις νύχτες τοῦ καλοκαιριοῦ
τοῦ κάτω κόσμου τὰ τελώνια
μὲ λέν τρελὴ τοῦ φεγγαριοῦ.

Μὰ ἐγὼ χρυσόβουλο κρατάω
ἀπὸ καιροῦς βυζαντινοῦς
καὶ τ' ἄγρια βάθη πὸν κοιτάω
δὲν τὰ χωράει ἀνθρώπου νοῦς.

Ψηλά στοῦ Διγενῆ τὰ κάστρα
στὸν τάφο τοῦ παληκαριοῦ
τὰ νυχτοπούλια κάτω ἀπ' ἄστρα
μὲ λέν τρελὴ τοῦ φεγγαριοῦ.

Μὰ ἐγὼ χρυσόβουλο κρατάω
ἀπὸ καιροῦς βυζαντινοῦς
καὶ τ' ἄγρια βάθη πὸν κοιτάω
δὲν τὰ χωράει ἀνθρώπου νοῦς.

THE CRAZY WOMAN OF THE MOON

High on Digenes' threshing-floor
those summer nights
demons of the underworld
call me the crazy woman of the moon.

But I hold a chrysobullⁱ
from golden Byzantium
and what I see in the wild depths
the mind of no man holds.

High in Digenes' fortress
at the tomb of the *palikari*ⁱⁱⁱ
the birds of night under the stars
call me the crazy woman of the moon.

But I hold a chrysobull
from golden Byzantium
and what I see in the wild depths
the mind of no man holds.

ΕΪΤΑΝ ΤΕΣΣΕΡΑ ΠΑΙΔΙΑ

Εΐταν τέσσερα παιδιὰ
γειά σου γέρο τοῦ Μοριᾶ
σάν ἀγρίμι πάλευες
κι ὅλο τὰ δασκάλευες.

Χελιδόνια καὶ σπαθιὰ
στὶς καρδιές τους ἀρμαθιὰ
πάνω στὴν Καρύταινα
μὲ τὸν ἥλιο γείτονα.

Εΐταν τέσσερα παιδιὰ
γειά σου γέρο τοῦ Μοριᾶ
σπίτι δὲν τὰ χώραγε
κι καιρὸς προχώραγε.

Χρόνια μαῦρα καὶ πικρὰ
στὰ βουνὰ τὰ φαλακρὰ
κι ἔτρεχαν τὰ αἵματα
μέσ' στὰ κλεισορέματα.

Κι ὅταν ἔφτασε ἡ Λαμπρὴ
στολιστῆκαν σὰ γαμπροὶ
πίσω τους κι ὁ θάνατος
καβαλάρης φτερωτός.

Εΐταν τέσσερα παιδιὰ
γειά σου γέρο τοῦ Μοριᾶ
τόπος δὲν τὰ κράταγε
κε ὁ καιρὸς περπάταγε.

Στράτα στράτα καὶ στρατὶ
ἔτσι γράφει τὸ χαρτὶ
πάνω ἀπὸ τ' ἀνάθεμα
σπεύραν χρυσάνθεμα.

Μὰ σὰν ἄστραψε στὴ γῆ
τῶν καιρῶν ἡ προσταγὴ
πέσαν τὰ κακόμοιρα
σὰν κυπαρισσόμηλα.

Εΐταν τέσσερα παιδιὰ
γειά σου γέρο τοῦ Μοριᾶ
πέσ' μας ἂν τὰ γνώρισες
κι ἂν τὰ παρηγόρησες.

FOUR YOUNG MEN

There were four youths
Yiassou, Old Man of the Morea
You wrestled like a wild goat
teaching them constantly.

Swallows and swords
strung up in their hearts
up over Karitaina
with the sun their neighbor.

There were four youths
Yiassou, Old Man of the Morea
no house held them
and time was on the march

Dark bitter years
on the bald heights
blood ran down
in the gorges.

When Easter came
they dressed like bridegrooms^{iv}
and Death, the winged horseman,
rode behind.

There were four youths
Yiassou, Old Man of the Morea
no place held them
and time was on the march.

Road, road, and roads
it's written in the cards
they planted chrysanthemums
above the curse.

But when the time of orders came
like lightening on the earth
the ill-fated boys fell
like pine cones.

There were four youths
Yiassou, Old Man of the Morea
tell us if you saw them
if you comforted them.

ΣΤΟΝ ΚΑΤΩ ΔΡΟΜΟ

Στὸν κάτω δρόμο
τώρα πὸν νυχτώνει
τὸ χελιδόνι
διπλώνει τὰ φτερά.
Στὸν κάτω δρόμο
βγήκαν οἱ γειτόνοι
σ' ἓνα μπαλκόνι
νὰ δοῦν τὴ συμφορά.

Φέραν τὸ Ρήγα τὸν Ἄητὸ τὸ Διγενῆ
κι εἶταν ἡ ὄψη του χλωμὴ σὰν τὸ πανί.

Στὸν κάτω δρόμο
τώρα πὸν βραδιάζει
πέφτει τ' ἀγιάζει
στοῦ κήπου τὰ κλαδιά.
Στὸν κάτω δρόμο
πίσω ἀπ' τὸ περβάζι
κάποιος οὐρλιάζει
καὶ σκίζεται ἡ καρδιά.

Φέραν τὸν Ἄδωνι τὸ Λίνο τὸ Χριστὸ
κι εἶταν ἀκόμα τὸ κορμάκι του ζεστό.

ON THE ROAD BELOW

On the road below
now when it's getting dark
the swallow
folds its wings.
On the road below
the neighbors come out
on the balcony
to see the drama.

They were bringing Rigas, the Eagle, Digenes,
and his face was pale as linen.

On the road below
now when it's getting dark
the frost settles
on the branches in the garden.
On the road below
behind the windowsill
someone howls
the heart splits.

They were bringing Adonis Linus Christ
and his body was still warm.

ΣΕ ΠΟΤΙΣΑ ΡΟΔΟΣΤΑΜΟ

Στὸν ἄλλο κόσμον ποὺ θὰ πᾶς
κοίτα μὴ γίνεις σύννεφο
κι ἄστρο πικρὸ τῆς χαραυγῆς
καὶ σὲ γνωρίσει ἡ μάνα σου
ποὺ καρτερεῖ στὴν πόρτα.

Σὲ πότισα ροδόσταμο
μὲ πότισες φαρμάκι
τῆς παγωνιάς ἀητόπουλο
τῆς ἐρημιᾶς γεράκι.

Μαχαίρι σοῦ ἴδωσα χρυσὸ
καὶ τ' ἀσημένιο τάσι μου
νὰ πιεῖς νερὸ τῆς λησμονιάς
καὶ νὰ χαράξεις ἄλιωτο
στὴν πέτρα τ' ὄνομά σου.

Σὲ πότισα ροδόσταμο
μὲ πότισες φαρμάκι
τῆς παγωνιάς ἀητόπουλο
τῆς ἐρημιᾶς γεράκι.

Πάρε μιὰ βέργα λυγαριά
μιὰ ρίζα δεντρολίβανο
καὶ γίνε φεγγαροδροσιά
νὰ πέσεις τὰ μεσάνυχτα
στὴ διψασμένη αὐλή σου.

Σὲ πότισα ροδόσταμο
μὲ πότισες φαρμάκι
τῆς παγωνιάς ἀητόπουλο
τῆς ἐρημιᾶς γεράκι.

I SPRINKLED YOU WITH ROSEWATER

In the other world where you'll go
see you don't become a cloud
a bitter star of dawn
so your mother recognizes you
when she is waiting at the door.

I sprinkled you with rosewater
you sprinkled me with poison
young eagle of the ice
hawk of the wasteland

I gave you a golden knife
and my silver goblet
to drink Lethe's water
and to carve your name
uneraseable in stone.

I sprinkled you with rosewater
you sprinkled me with poison
young eagle of the ice
hawk of the wasteland

Take a willow wand
a rosemary root
become the midnight dew
that falls in moonlight
in your thirsty yard.

I sprinkled you with rosewater
you sprinkled me with poison
young eagle of the ice
hawk of the wasteland

ⁱ Charon the great wrestler, Death, appears in several poems. He wrestled Digenes on the marble threshing floor.

ⁱⁱ A chrysobul was an edict from the Emperor written in red ink and sealed with a golden seal, *bullā*.

ⁱⁱⁱ *Palikari* is an admiring term used for a young man implying a dashing, fearless warrior.

^{iv} Traditionally, young men who die unmarried are buried dressed as bridegrooms. This is a remnant of the tradition referred to in Herodotus when, just before the battle of Thermopylae Xerxes is told that the Spartans are combing their hair: "This is their custom: that when they know they are going to risk their lives, they make their heads beautiful."